

คู่มือ

การสอบข้อเท็จจริง

ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม

คำนำ

การสอบข้อเท็จจริง ไม่ได้มีกฎหมาย ระเบียบ หนังสือสั่งการ กำหนดวิธีการและรูปแบบไว้เป็นที่แน่นอน หรือมีแนวทางให้คณะกรรมการสอบสวนได้นำไปใช้เป็นบรรทัดฐานในการดำเนินการสอบสวน ดังนั้น จึงขึ้นอยู่กับแนวความคิดและทักษะของคณะกรรมการสอบสวน ในการสอบข้อเท็จจริงและแสวงหาข้อเท็จจริง ตลอดจนเขียนรายงานการสอบข้อเท็จจริง จึงควรมีรูปแบบและวิธีการเขียนรายงานการสอบสวนเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน คู่มือการสอบข้อเท็จจริงฉบับนี้จึงจัดทำขึ้นมาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสอบข้อเท็จจริง การเขียนรายงานการสอบข้อเท็จจริง ซึ่งจะทำให้คณะกรรมการสอบสวนสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง เหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพในการสอบข้อเท็จจริง

จัดทำโดย

ฝ่ายนิติการ สำนักปลัด อบจ.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม

สารบัญ

๑. หลักการและเหตุผล	๑
๒. วัตถุประสงค์	๑
๓. ขอบเขต	๑
๔. ความหมายของคำว่า การสอบข้อเท็จจริง	๒
๕. เหตุใดจึงต้องมีการสอบข้อเท็จจริง	๒
๖. โครงสร้างในการสอบหาข้อเท็จจริง	๒
๗. อำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง	๓
๘. ขั้นตอนการสอบข้อเท็จจริง	๓
๙. เทคนิคการสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ	๔
๑๐. รูปแบบการเขียนรายงานการสอบข้อเท็จจริง	๖
๑๑. ข้อเสนอแนะ/เทคนิคในการปฏิบัติงาน/ปัญหาอุปสรรค แนวทางแก้ไขและพัฒนางาน	๖
๑๒. ตัวอย่างแบบฟอร์ม	๗
๑๒.๑ คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง	
๑๒.๒ คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง	
๑๒.๓ คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง	
๑๒.๔ คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง	
๑๒.๕ การขอขยายระยะเวลาการสอบข้อเท็จจริง	
๑๒.๖ การขอเอกสาร/พยานหลักฐานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
๑๒.๗ บันทึกถ้อยคำผู้ถูกกล่าวหา (สจ.๑)	
๑๒.๘ บันทึกถ้อยคำพยาน (สจ.๒)	
๑๒.๙ รายงานผลการสอบข้อเท็จจริง (สจ.๓)	
๑๓. เอกสารอ้างอิง	๒๒

คู่มือการสอบข้อเท็จจริง

๑. หลักการและเหตุผล

การดำเนินการสอบข้อเท็จจริงนั้นเป็นการดำเนินการเพื่อรวบรวมข้อเท็จจริง โดยดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งแต่งตั้งโดยนายกองตรีปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการดำเนินการนั้นเป็นเรื่องที่ต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงว่ามีการกระทำความผิดที่ฝ่าฝืนต่อจริยธรรม ผิดกฎ ระเบียบ และบางกรณีอาจเป็นหน่วยงานภายนอกที่สั่งการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการสอบข้อเท็จจริง คณะกรรมการสอบสวนจึงต้องมีการเรียบเรียงข้อเท็จจริงเป็นขั้นตอน พร้อมทั้งอ้างอิงพยานหลักฐานต่างๆ เช่น พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ และเสนอความเห็นพร้อมทั้งเหตุผลให้แก่ผู้บังคับบัญชาเพื่อเป็นแนวทางพิจารณาดำเนินการต่อไป ดังนั้น ปัญหาในเรื่อง การสอบข้อเท็จจริง รวมถึงการสรุปผลการสอบข้อเท็จจริง โดยรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ พร้อมทั้งเสนอความเห็น และเหตุผล จึงควรมีรูปแบบวิธีการ และการเขียนรายงานการสอบสวนให้เป็นแนวทางเดียวกัน คู่มือการสอบข้อเท็จจริงฉบับนี้จึงมีความจำเป็นเพื่อการสอบข้อเท็จจริงให้มีแนวทางเดียวกันและบังเกิดผลดีต่อผู้เกี่ยวข้อง บังเกิดผลดีต่อผู้เกี่ยวข้องที่จะสามารถนำไปปรับใช้ต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อเป็นคู่มือประกอบการปฏิบัติงานการสอบข้อเท็จจริงให้มีมาตรฐานและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน
- ๒.๒ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการสอบสวน
- ๒.๓ เพื่อให้การสอบข้อเท็จจริงเป็นไปอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

๓. ขอบเขต

คู่มือการสอบข้อเท็จจริงฉบับนี้จะอธิบายครอบคลุมถึงขั้นตอนการสอบข้อเท็จจริง การดำเนินการของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง และคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงรวมตลอดถึงตัวอย่างแบบฟอร์มต่างๆสำหรับใช้งานในการสอบข้อเท็จจริง

๔. ความหมายของคำว่า การสอบข้อเท็จจริง

การสอบข้อเท็จจริง หมายถึง การรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิด ทั้งพยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ เพื่อจะทราบความจริงในเรื่องนั้นๆ และพิสูจน์ความจริงว่าเรื่องใดเป็นเรื่องจริง หรือเป็นเรื่องเท็จ และชี้มูลความจริงว่าเป็นประการใด

๕. เหตุใดจึงต้องมีการสอบข้อเท็จจริง

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙ ในมาตรา ๓ มีเนื้อความโดยสรุปได้ว่า ถ้าไม่มีกฎหมายใดระบุถึงระเบียบ ขั้นตอน หรือวิธีการในการปฏิบัติราชการทางปกครองไว้โดยเฉพาะ ให้นำขั้นตอน และวิธีการในการปฏิบัติราชการทางปกครอง ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ ทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙ มาใช้ คือ

มาตรา ๒๙ เจ้าหน้าที่ต้องพิจารณาพยานหลักฐานที่ตนเห็นว่าจำเป็นแก่การพิสูจน์ข้อเท็จจริง ในการนี้ให้รวมถึงการดำเนินการดังต่อไปนี้

- (๑) แสวงหาพยานหลักฐานทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง
- (๒) รับฟังพยานหลักฐาน คำชี้แจง หรือความเห็นของคู่กรณีหรือของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่คู่กรณีกล่าวอ้าง เว้นแต่เจ้าหน้าที่เห็นว่าเป็นการกล่าวอ้างที่ไม่จำเป็นฟุ่มเฟือยหรือเพื่อประวิงเวลา
- (๓) ขอข้อเท็จจริงหรือความเห็นจากคู่กรณี พยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญ
- (๔) ขอให้ผู้ครอบครองเอกสารส่งเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- (๕) ออกไปตรวจสอบสถานที่

๖. โครงสร้างในการสอบข้อเท็จจริง

โครงสร้างในการสอบข้อเท็จจริง โครงสร้างที่ดีในการสอบข้อเท็จจริงนั้น มีลักษณะเช่นเดียวกับการเรียงความ ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ ๓ ส่วน คือ

๑. คำนำ

โดยทั่วไปเรามักจะกล่าววนหน้าถึงเหตุที่มีการสอบข้อเท็จจริง ที่มาของมูลกรณีที่เป็นเหตุให้เกิดการสอบข้อเท็จจริง โดยกล่าวนำเพื่อให้ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ทราบโดยย่อว่าได้รับมอบหมาย ให้มาสอบข้อเท็จจริงในเรื่องใด มูลกรณีปรากฏขึ้นได้อย่างไร อันเป็นการกำหนดโครงสร้างของการสอบข้อเท็จจริง ในเรื่องนั้นๆ

๒. เนื้อเรื่อง

ผู้สอบสวนต้องกำหนดแนวความคิดซึ่งเป็นกรอบโครงสร้างและเชื่อมโยง พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้นๆ ทั้งพยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ อันเกี่ยวข้องใกล้ชิด โดยวิเคราะห์ข้อเท็จจริงที่ได้รับ พร้อมทั้งพยานหลักฐานต่างๆ ว่าสอดคล้องต้องกันหรือไม่ อย่างไร แล้วเขียนรายงานตามลำดับขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุด ซึ่งเนื้อเรื่องนี้เป็นหัวใจในการสอบสวนเพื่อทราบข้อเท็จจริงในเรื่องนั้นๆ ผู้สอบสวนอาจเขียนรายงานขั้นตอนเกี่ยวกับการสร้างเนื้อเรื่องที่จะนำเสนอ

๓. สรุป

การสรุปความเห็นของผู้สอบสวน โดยวิเคราะห์และเสนอแนะแก่ผู้บังคับบัญชา เป็นจุดสำคัญในการสอบข้อเท็จจริง เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาสั่งการต่อจากการได้รับผลสรุปรายงานการสอบสวน โดยเฉพาะข้อเท็จจริงนั้น มีข้อกำหนดกฎหมายกำหนดไว้ประการใด ผู้สอบสวนควรกำหนดข้อกำหนดกฎหมายไว้ด้วย เพื่อผู้บังคับบัญชาจะได้ทราบถึงขั้นตอน การดำเนินการและอำนาจในการพิจารณาสั่งการในเรื่องนั้นๆ

๗. อำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง

นายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติจัดตั้งของแต่ละองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อำนาจตามความมาตรา ๔๘ เตรสแห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๕๔๖ อำนาจตามความมาตรา ๓๕/๕ แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.๒๕๔๐ และอำนาจตามความมาตรา ๕๙ แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ หรืออำนาจตามประกาศหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวนและการลงโทษทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๒๔ วรรคแปด ในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง และคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง

๘. ขั้นตอนการสอบข้อเท็จจริง

๘.๑ คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงดำเนินการประชุม ภายหลังจากได้รับคำสั่งแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง กรอบระยะเวลาการพิจารณาอาจแบ่งการประชุมออกเป็น ๓ ครั้ง ดังนี้

(๑) การประชุมครั้งแรก เป็นการประชุมเพื่อพิจารณาแนวทางการสอบข้อเท็จจริง จะเป็นการประชุมที่กล่าวถึงลำดับความเป็นมาของเรื่องที่ทำกรสอบข้อเท็จจริง รวมถึงประเด็นที่อาจมีผู้เกี่ยวข้องเข้าช่วย การกระทำความผิดหรือกระทำตามที่ผู้กล่าวหาร้องเรียนมา พิจารณาเอกสารพยานหลักฐานประกอบการประชุมทั้งหมด เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาและสรุปประเด็น เพื่อให้การสอบสวนเป็นไปในทางเดียวกัน ตลอดจนกำหนดบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำกรสอบสวนในการเชิญมาให้ถ้อยคำชี้แจงต่อคณะกรรมการ

(๒) การประชุมครั้งที่สอง เป็นการประชุมที่มีการให้ถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหา หรือพยาน ซึ่งลำดับการให้ถ้อยคำจะเป็นการให้ผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำเป็นลำดับแรก แต่ในกรณีการสอบข้อเท็จจริงที่ไม่มีผู้ถูกกล่าวหา จะเป็นผู้เกี่ยวข้องในเอกสารที่เป็นประเด็นหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของเรื่องที่สอบข้อเท็จจริง เมื่อเริ่มการให้ถ้อยคำคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ต้องแจ้งและอธิบายที่มาของการสอบข้อเท็จจริงให้ผู้ให้ถ้อยคำได้ทราบ ว่ากระทำการใด เมื่อใด อย่างไร เกี่ยวข้องอย่างไรกับเหตุการณ์ ห้ามมิให้กรรมการทำการล่อวง ชูเชิญ ให้สัญญา หรือกระทำการใด เพื่อจูงใจให้บุคคลให้ถ้อยคำ

(๓) การประชุมครั้งสุดท้าย จะเป็นการพิจารณาเอกสาร พยานหลักฐานทั้งหมด และบันทึกการให้ถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้เกี่ยวข้องเพื่อค้นหาข้อเท็จจริง ตลอดจนรายละเอียดของพฤติกรรมต่างๆ อันเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหา เมื่อดำเนินการสอบข้อเท็จจริงครบทุกประเด็นแล้ว คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ต้องดำเนินการสรุปข้อเท็จจริง โดยพิจารณาจากพยานหลักฐานที่มีทั้งหมด และหากเป็นการสอบข้อเท็จจริงกรณี มีผู้ถูกกล่าวหาต้องวินิจฉัย เปรียบเทียบพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา กับพยานที่หักล้างข้อกล่าวหา พร้อมกับลงความเห็น ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการอันอาจมีลักษณะเข้าข่ายการกระทำผิด หรือไม่ อย่างไร เพื่อที่จะเสนอรายงานผลการสอบข้อเท็จจริง

๘.๒ องค์ประชุมของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด ต้องมีประธานอยู่ร่วมในที่ประชุมทุกครั้ง ถ้าไม่มีประธานให้กรรมการ ที่มาประชุม เลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่แทน มติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานกรรมการ ออกเสียงเพิ่มอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

๘.๓ ต้องดำเนินการสอบข้อเท็จจริงให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาของคำสั่ง นับแต่วันที่ ประธานรับทราบคำสั่งหรือการกำหนดระยะเวลาในการสอบข้อเท็จจริงเป็นดุลยพินิจของนายกองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ประมาณ ๓๐-๖๐ วัน และหากไม่สามารถกระทำให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ขอขยายระยะเวลา การสอบข้อเท็จจริงต่อนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๙. เทคนิคการสอบข้อเท็จจริง

การข้มูลความจริงโดยผู้สอบสวนต้องกำหนดแนวความคิด ให้มีกรอบโครงสร้างและความเชื่อมโยง ของพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้นๆ โดยวิเคราะห์ข้อเท็จจริงที่ได้รับพร้อมพยานหลักฐานต่างๆ ว่าสอดคล้องต้องกันหรือไม่อย่างไร แล้วเรียงลำดับเป็นขั้นเป็นตอน ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดของเรื่องนั้นๆ ซึ่งอาจลำดับ เนื้อหาสาระข้อเท็จจริงได้ ๔ รูปแบบ คือ

๑. การลำดับเนื้อหาโดยช่วงเวลา คือ การลำดับเรื่องตามข้อเท็จจริงที่เกิดก่อนหลังของช่วงเวลาที่เกิดขึ้น
๒. การลำดับเนื้อหาโดยสถานที่ คือ การลำดับเรื่องเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ณ ที่ใดก่อนหลัง
๓. การลำดับเนื้อหาโดยเหตุและผล คือ การลำดับเรื่องจากเหตุใดแล้วทำให้เกิดผลอย่างไร ซึ่งจะช่วยให้

ควบคุมการสอบสวนได้อย่างไม่หลงทิศทาง

๔. การลำดับเนื้อหาโดยปัญหาและการแก้ไข คือ การลำดับเรื่องแต่ละประเด็น โดยนำข้อเท็จจริงมากำหนดประเด็นปัญหา วิเคราะห์ว่ามีเหตุผลหรือไม่ อย่างไร และมีข้อกฎหมายใดกำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร เพื่อแก้ไขในแต่ละประเด็น ซึ่งในข้อเท็จจริงหนึ่งอาจมีหลายประเด็นก็ได้

ดังนั้นในการสอบสวนคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงต้องมีความพยายามในการใช้สติปัญญาและไหวพริบในการสอบสวน ต้องมีการศึกษาเรื่องที่จะทำการสอบสวน มีการเตรียมการและวางแผน การสอบสวนทุกประเด็นการพิจารณาเรื่องกล่าวหา คณะกรรมการจะต้องตั้งคำถามโดยกำหนดประเด็นให้กระชับ เข้าใจ ได้ง่าย โดยอาจให้เป็นแนวทางและประเด็น หมายถึงเรื่องสำคัญที่จะต้องทำการพิจารณา พิสูจน์หรือวินิจฉัย หรือเป็นเรื่องที่ยังโต้เถียงกันอยู่ หรือยังไม่ได้ความกระจ่างชัด โดยประเด็นมีอยู่ ๒ ประเภท ได้แก่

๑) ประเด็นการสอบสวน หมายถึง เรื่องสำคัญที่จะต้องพิจารณาในการสอบข้อเท็จจริง

๒) ประเด็นที่ต้องพิสูจน์ หรือ วินิจฉัย หมายถึง เรื่องสำคัญที่จะต้องพิสูจน์หรือวินิจฉัย เพื่อหาข้อยุติ โดยประเด็นที่ต้องพิสูจน์ หรือวินิจฉัยเมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานแล้ว

ก็จะนำมาสู่การวินิจฉัยว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหาในกรณีใด หรือไม่ อย่างไร จุดสำคัญที่ต้องพิสูจน์หรือวินิจฉัยมี ๓ ประการ คือ

๑) ประเด็นเกี่ยวกับการกระทำในเรื่องที่กล่าวหา จะต้องพิสูจน์ว่าผู้ถูกกล่าวหา

- ทำอะไร - ทำกับใคร
- ทำที่ไหน - ทำเมื่อไหร่
- ทำอย่างไร - ทำเพราะเหตุใด

} เพื่อใช้ในการวินิจฉัยว่าได้กระทำความผิดหรือไม่

๒) ประเด็นเกี่ยวกับกรณีความผิด จะต้องพิสูจน์ว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดในกรณีใด เพื่อใช้ในการวินิจฉัยว่าได้กระทำความผิดตามเรื่องใด

๓) ประเด็นเกี่ยวกับความร้ายแรงแห่งกรณี จะต้องพิสูจน์ว่า การกระทำของผู้ถูกกล่าวหา นั้นมีพฤติการณ์ร้ายแรงเพียงใด หรือเสียหายแก่ทางราชการร้ายแรงเพียงใด เพื่อใช้ในการวินิจฉัยกำหนดระดับโทษหนักหรือเบา ที่จะลงแก่ผู้ถูกกล่าวหา

๔) ประโยชน์ของการกำหนดประเด็น เพื่อเป็นเครื่องนำทางหรือช่วยให้การสอบสวนให้เป็นไปโดยรอบคอบ รัดกุม ได้ความจริง ให้ความเป็นธรรม รวดเร็วและวินิจฉัยฐานความผิดได้ถูกต้อง

๑๐. รูปแบบการเขียนรายงานการสอบข้อเท็จจริง

การเขียนรายงานการสอบข้อเท็จจริง ไม่มีกฎหมายกำหนดรูปแบบไว้โดยแน่นอน ซึ่งขึ้นอยู่กับแนวความคิด และทักษะของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงที่จะแสวงหาข้อเท็จจริง โดยจัดระเบียบโครงสร้างลำดับเหตุการณ์ เนื้อหาสาระข้อเท็จจริงตามขั้นตอนในการนำเสนอ

๑๑. ข้อเสนอแนะ/เทคนิคในการปฏิบัติงาน/ปัญหาอุปสรรค/แนวทางแก้ไขและพัฒนางาน

๑. ปัญหาการสอบข้อเท็จจริง

ในขั้นตอนการให้ถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหา นั้น บางครั้งผู้ถูกกล่าวหาไม่ประสงค์ที่จะมาให้ถ้อยคำชี้แจงต่อคณะกรรมการ ซึ่งอาจทำให้การสอบสวนล่าช้าออกไป เพราะการประชุมแต่ละครั้งต้องมีการประสานวันว่างของคณะกรรมการ อีกทั้งระยะเวลาการดำเนินการสอบข้อเท็จจริงก็จำกัดตามคำสั่งแต่งตั้ง ซึ่งแม้จะมีการให้ขยายระยะเวลาการสอบข้อเท็จจริงออกไปได้ แต่ทั้งนี้ก็ต้องคำนึงถึงความจำเป็น และมีเหตุผลอันสมควรในการขยายระยะเวลา แนวทางแก้ไขปัญหานี้คือ การเชิญผู้ถูกกล่าวหา นั้น เลขานุการต้องอธิบายถึงความจำเป็นมาและขั้นตอนการสอบสวนของคณะกรรมการให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาทราบอย่างชัดเจน โดยเป็นไปตามขั้นตอนของวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองคือ ต้องแจ้งผู้เกี่ยวข้องและให้สิทธิบุคคลนั้นมาชี้แจงให้ถ้อยคำ หากไม่ให้ถ้อยคำใดๆ หรือไม่มาให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการตามหนังสือเชิญ คณะกรรมการก็มีอำนาจที่จะพิจารณาจากพยานหลักฐานเท่าที่ปรากฏหรือมีอยู่

๒. อุปสรรคในการค้นหาพยานหลักฐาน

การพิจารณาเอกสารพยานหลักฐานของคณะกรรมการสอบสวนนั้น โดยส่วนใหญ่จะเป็นกรณีที่หน่วยงานภายนอก เช่น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการสอบข้อเท็จจริง โดยตั้งเป็นประเด็นมา ดังนั้นการค้นหาข้อมูลเพื่อขยายความจากหนังสือและเพื่อให้การพิสูจน์ข้อเท็จจริงเป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นธรรม จำต้องอาศัยการขอความอนุเคราะห์เอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งบางครั้งเรื่องที่ทำการสอบสวนนั้นผ่านมาเป็นระยะเวลานาน ทำให้ยากต่อการค้นหาเอกสาร เพราะบางครั้งหน่วยงาน ไม่มีการจัดระบบการเก็บเอกสาร หรือเอกสารอาจหาไม่พบ ทำให้การสอบสวนล่าช้าและอาจมีอุปสรรคในการพิจารณาข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ แนวทางแก้ไขปัญหานี้คือ การขออนุญาตหัวหน้าหน่วยงานเพื่อค้นหาเอกสารด้วยตนเอง เพื่อให้ทราบว่าเอกสารที่พบนั้นครบถ้วนและเกี่ยวข้องกับประเด็นการสอบสวนหรือไม่

๑๒. ตัวอย่างแบบฟอร์ม

๑๒.๑ ตัวอย่างคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง

คำสั่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม.....

ที่ /

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง

ด้วยสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินจังหวัด.....ได้ตรวจสอบพบว่า.....

ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จึงอาศัยอำนาจตามความมาตรา ๔๘ เตราส แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม พ.ศ.๒๕๔๖ แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ.๒๕๕๒ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง ดังนี้

๑. นาง ม.	รองปลัด อบจ.	เป็นประธานกรรมการ
๒. นาย ว.	หัวหน้าฝ่ายการโยธา	เป็นกรรมการ
๓. นาย พ.	นิติกรชำนาญการพิเศษ	เป็นกรรมการและเลขานุการ

๔. นางสาว ส. ผู้ช่วยนิติกร เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการ

โดยเคร่งครัด ให้แล้วเสร็จภายใน วัน

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ เดือน..... พ.ศ.

(.....)

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม.....

๑๒.๒ ตัวอย่างคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง

คำสั่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม.....

ที่ /.....

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง

ด้วยสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินจังหวัด.....ได้ตรวจสอบพบว่า.....

จึงให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงว่ามีมูลควรกล่าวหาว่ามีการกระทำผิดวินัยหรือไม่

ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จึงอาศัยอำนาจตามความ ข้อ ๒๔ ของประกาศคณะกรรมการพนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน และการลงโทษทางวินัย พ.ศ.๒๕๕๘ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๘ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง ดังนี้

๑. นาง ม.	รองปลัด อบจ.	เป็นประธานกรรมการ
๒. นางสาว ว.	หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป	เป็นกรรมการ
๓. นาย พ.	นิติกรชำนาญการพิเศษ	เป็นกรรมการและเลขานุการ
๔. นางสาว ส.	ผู้ช่วยนิติกร	เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการ โดยเคร่งครัด ให้แล้วเสร็จภายใน.....วัน

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ เดือน..... พ.ศ.

(.....)

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม.....

๑๒.๓ ตัวอย่างคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง

คำสั่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม.....

ที่ /

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง

ด้วยสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินจังหวัด.....ได้ตรวจสอบพบว่า.....

ดังนั้น เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จึงอาศัยอำนาจตามความ ข้อ ๒๔ ของประกาศคณะกรรมการพนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม เรื่องหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน และการลงโทษทางวินัย พ.ศ.๒๕๕๘ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๘ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง ดังนี้

๑. นาง ศ.	ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน	เป็นประธานกรรมการ
๒. นางสาว ร.	หัวหน้าสำนักปลัด อบจ.	เป็นกรรมการ
๓. นาย อ.	นิติกรชำนาญการ	เป็นกรรมการและเลขานุการ
๔. นางสาว ว.	พนักงานจ้างทั่วไป	เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการโดยเคร่งครัด ให้แล้วเสร็จภายใน.....วัน

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่

เดือน..... พ.ศ.

(.....)

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม.....

๑๒.๔ ตัวอย่างคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง

คำสั่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม.....

ที่ /

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง

ด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม.....ได้รับเรื่องร้องเรียนจาก.....

.....

.....จึงให้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง
ว่ามีมูลควรกล่าวหาว่ามีการกระทำความผิดวินัยหรือไม่

อาศัยอำนาจตามความข้อ ๒๔ ของประกาศคณะกรรมการพนักงานองค์การบริหารส่วน
จังหวัดนครปฐม..... เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวนและการลงโทษทางวินัย พ.ศ.๒๕๕๘
ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๘ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

๑. นาย ย.	ตำแหน่ง	รองปลัด อบจ.	เป็นประธานกรรมการ
๒. นาง อ.	ตำแหน่ง	หัวหน้าสำนักปลัด อบจ.	เป็นกรรมการ
๓. นาย พ.	ตำแหน่ง	นิติกรชำนาญการ	เป็นกรรมการและเลขานุการ
๔. นางสาว ว.	ตำแหน่ง	พนักงานจ้างทั่วไป	เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ให้ผู้ได้รับการแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการ
โดยเคร่งครัด ให้แล้วเสร็จภายใน.....วัน

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ เดือน..... พ.ศ.

(.....)

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม.....

๑๒.๕ ตัวอย่างการขอขยายระยะเวลาการสอบข้อเท็จจริง

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ.....คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม.....

ที่/.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง ขอย้ายระยะเวลาการสอบข้อเท็จจริง

เรียน นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม

ตามที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม.....ได้มีคำสั่งที่...../.....
ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ..... แต่งตั้งผู้มีรายนามข้างท้ายนี้ เรื่อง.....
.....(ข้อเท็จจริงเบื้องต้นตามคำสั่งโดยย่อ).....

โดยให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงดำเนินการสอบข้อเท็จจริงและรายงานผลต่อนายองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดนครปฐม.....นั้น..... (ใส่ขั้นตอนการดำเนินการของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง
โดยระบุว่าขณะนี้ อยู่ในระหว่างการดำเนินการในขั้นตอนใดจึงไม่สามารถดำเนินการสอบข้อเท็จจริง
ให้แล้วเสร็จภายใน.....วัน นับแต่วันที่มีคำสั่ง (วัน.....เดือน.....พ.ศ.) ดังนั้นคณะกรรมการ
สอบข้อเท็จจริงจึงมีมติขอขยายระยะเวลาสอบข้อเท็จจริงออกไปอีกวันนับแต่วันครบกำหนดเดิม

จึงเรียนมาเพื่อโปรด

๑. ทราบ

๒. พิจารณานุมัติขอขยายระยะเวลาออกไปอีก.....วัน

๓. เห็นควรประการใดโปรดสั่งการ

(.....)

ประธานกรรมการสอบข้อเท็จจริง

๑๒.๖ ตัวอย่างการขอเอกสาร/พยานหลักฐานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม.....

ที่ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์คัดค้านข้อเอกสาร

เรียน (ระบุตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานที่เป็นเจ้าของเอกสาร)

ตามที่มีคำสั่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม.....ที่...../.....
ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ..... เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง
กรณี.....(ข้อเท็จจริงเบื้องต้นตามคำสั่งโดยย่อ).....

ในการนี้ คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงขอความอนุเคราะห์คัดค้านข้อเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไป
ประกอบการตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยให้นำสิ่งที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงภายในวันที่.....
เดือน.....พ.ศ.....

จึงเรียนมาเพื่อทราบและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(.....)
ประธานกรรมการสอบข้อเท็จจริง

(สจ.๑)

ข้าพเจ้า.....ขอรับรองว่าคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง
ไม่ได้กระทำการล่อลวง ชูเชิญ ให้สัญญา หรือกระทำการใด ๆ เพื่อจูงใจให้ข้าพเจ้าให้ถ้อยคำและข้าพเจ้าได้อ่าน
ถ้อยคำแล้ว เห็นว่าเป็นบันทึกถ้อยคำที่ถูกต้อง จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานต่อหน้าคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง

(ลงชื่อ) ผู้ถูกกล่าวหา
(.....)

(ลงชื่อ) ประธานคณะกรรมการ
(.....)

(ลงชื่อ) กรรมการ
(.....)

(ลงชื่อ) กรรมการและเลขานุการ/ผู้บันทึกถ้อยคำ
(.....)

(สจ.๒)

ข้าพเจ้า.....ขอรับรองว่าคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง
 ไม่ได้กระทำการล่อลวง ชูเชิญ ให้สัญญา หรือกระทำการใด ๆ เพื่อจูงใจให้ข้าพเจ้าให้ถ้อยคำและข้าพเจ้าได้อ่าน
 ถ้อยคำแล้ว เห็นว่าเป็นบันทึกถ้อยคำที่ถูกต้อง จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานต่อหน้าคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง

(ลงชื่อ)..... พยาน
 (.....)

(ลงชื่อ)..... ประธานคณะกรรมการ
 (.....)

(ลงชื่อ)..... กรรมการ
 (.....)

(ลงชื่อ)..... กรรมการและเลขานุการ/ผู้บันทึกถ้อยคำ
 (.....)

(สจ.๓)

๑๒.๙ ตัวอย่างรายงานการสอบข้อเท็จจริง

รายงานการสอบข้อเท็จจริง

วันที่ เดือน พ.ศ.....

เรื่อง รายงานการสอบข้อเท็จจริง

เรียน นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม.....

ตามที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม..... ได้มีคำสั่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม.....
 ที่/..... เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการ ตรวจสอบข้อเท็จจริง ลงวันที่ เดือน..... พ.ศ.....
 กรณี่.....

.....

.....

.....

มูลกรณีเรื่องนี้ปรากฏขึ้นเนื่องจาก.....

.....

.....

.....

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงได้รวบรวมพยานที่เกี่ยวข้องและเชิญผู้เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ

พยานบุคคล

๑. นาย ท. ตำแหน่ง หัวหน้าคลังสินค้า บริษัท

ให้ถ้อยคำว่า.....

.....

.....

.....

.....

(สจ.๓)

๒. นาย ศ. ตำแหน่ง นักวิชาการสุขาภิบาล ปฏิบัติการ

ให้ถ้อยคำว่า

.....

.....

.....

.....

.....

พยานผู้เกี่ยวข้อง

๑. นาย ส. ตำแหน่ง พนักงานจ้างตามภารกิจ

ให้ถ้อยคำว่า

.....

.....

.....

.....

.....

พยานเอกสาร

๑. บันทึกข้อความ กองคลัง งานจัดเก็บรายได้ ที่/..... ลงวันที่ เดือน..... พ.ศ.....
เรื่อง ขอทราบข้อเท็จจริง กรณี.....

.....

.....

.....

.....

.....

(สจ.๓)

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ได้ประชุมพิจารณาพยานหลักฐานในชั้นนี้รับฟังได้ว่า

.....
.....
.....
.....

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องดังกล่าว

.....
.....
.....
.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาสั่งการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

(ลงชื่อ)ประธานกรรมการ

(.....)

(ลงชื่อ) กรรมการ

(.....)

(ลงชื่อ)กรรมการและเลขานุการ

(.....)

๑๓. ขั้นตอนการปฏิบัติงานและระยะเวลาการปฏิบัติงานการสอบข้อเท็จจริง
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา		ผู้รับผิดชอบ
		ปกติ	เร่งด่วน	
๑. การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง	แต่งตั้งคณะกรรมการ	๓ ชั่วโมง	๒ ชั่วโมง	ฝ่ายนิติการ สำนักปลัดฯ
๒. การสอบสวนข้อเท็จจริง	สอบสวนข้อเท็จจริง	๑๐ วัน	๗ วัน	ฝ่ายนิติการ สำนักปลัดฯ
๒.๑ การกำหนดประเด็นการสอบสวน				
๒.๒ การสอบปากคำพยานบุคคล				
๒.๓ การรวบรวมพยานเอกสาร				
๒.๓ การพิจารณาพฤติกรรม และข้อกฎหมาย/ระเบียบ				
๒.๔ การวินิจฉัยและรายงานการสอบสวนให้ผู้แต่งตั้งทราบ	วินิจฉัยและรายงานผู้แต่งตั้งทราบ	๑ วัน	๑ วัน	ฝ่ายนิติการ สำนักปลัดฯ

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๑. การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง
๒. การสอบสวนข้อเท็จจริง
 - ๒.๑ การกำหนดประเด็นการสอบสวน
 - ๒.๒ การสอบปากคำพยานบุคคล
 - ๒.๓ การรวบรวมพยานเอกสาร
 - ๒.๓ การพิจารณาพฤติกรรม และข้อกฎหมาย/ระเบียบ
- ๒.๔ การวินิจฉัยและรายงานการสอบสวนให้ผู้แต่งตั้งทราบ

๑๔. ระเบียบ/กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙
- พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.๒๕๔๐
- พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.๒๕๔๖
- ประกาศ กจ. เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวนและการลงโทษทางวินัย พ.ศ.๒๕๕๘